

vztahov disponovať s dĺžkou premľacej doby, a to z pohľadu slovenskej právnej úpravy, medzinárodných kodifikácií súkromnoprávných vzťahov a nového českého Občianskeho zákonníka.

Desiata kapitola nadväzuje výkladom stavu pozitívneho práva v otázke určenia začiatku plynutia premľacej doby; popri všeobecnom pravidle sa detailne venuje osobitným pravidlám určenia začiatku plynutia premľacej doby pre uplatnenie niektorých osobitných nárokov z obchodnoprávných vzťahov (plnenie záväzku, práva z porušenia záväzku v jeho rôznych podobách, právo na vydanie veci).

V jedenástej kapitole autorka rozoberá problematiku spočívania a pretrhnutia premľacej doby. Vo vzťahu k spočívaniu premľacej lehoty autorka analyzuje rôzne úkony v súdnom konaní alebo v rozhodcovskom konaní, ktoré sú spôsobilé privodiť účinok spočívania premľacej doby, ako aj rôzne rozhodnutia súdu spôsobilé privodiť účinok skončenia spočívania premľacej doby, a zaoberá sa aj osobitnými situáciami spočívania premľacej doby v prípade solidárnych záväzkov a v prípade uplatnenia nároku treťou osobou. Vo vzťahu k pretrhnutiu premľacej doby autorka pripomína jednotlivé formy uznania záväzku, ktoré sú spôsobilé privodiť účinok pretrhnutia premľacej doby, a nastoľuje otázku, či pretrhnutie premľacej doby na uplatnenie záväzku v dôsledku uznania tohto záväzku dlžníkom má za následok aj pretrhnutie premľacej lehoty na uplatnenie zabezpečenia tohto záväzku.

Napokon, dvanásť kapitola je venovaná všeobecnému obmedzeniu dĺžky premľacej doby podľa § 408 Obchodného zákonníka, jeho chápaniu a praktickým otázkam, ktoré vyvstávajú v súvislosti s jeho aplikáciou na záväzok zabezpečený záložným právom.

Publikácia je vďaka komplexnosti okruhu riešených otázok, vďaka ucelenosti danej objasňovaním teoreticko-právnych aj aplikačno-právnych aspektov riešených otázok a prezentovaním rôznych prameňov, ktoré prispeli k tvorbe súčasného stavu pozitívneho práva v oblasti premľania v obchodnoprávných vzťahoch, a vďaka trpezlivému pedagogickému prístupu pri formulácii vlastných stanovísk, cennou pomôckou pre právnych teoretikov a užitočným návodom pre právnych praktikov.

Lukáš Lapšanský*

**Mosný Peter – Laclavíková Miriam – Siskovič Štefan.
Metodológia vedeckej práce (pre potreby právnického štúdia).
Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2015, 185 s.**

Práve vydaný učebný text smeruje k naplneniu dvojitej výzvy: pre študenta ako napísať kvalitnú záverečnú prácu z odboru právo a jemu príbuzných disciplín a pre pedagóga ako sa konečne vysporiadať s dlhoročným poklesom úrovne koncipovania záverečných prác a podvihnúť jej neraz podpriemernú úroveň a veľmi triviálny stupeň kritického (respektíve logického) uvažovania. Veď akademickej obci na Slovensku je dostatočne známy doterajší nedostatok pozornosti odbornej, respektíve povinnej literatúry v danej oblasti, ktorý, za tie roky, študentom zdeformoval chápanie významu záverečných prác. Z nevlou musím konštatovať, že pri už zmienenej nivelizácii a dehonestácii písomnej záverečnej práce (nie tak dávno na Slovensku ešte sústredenej na konci štúdia len do podoby diplomovej práce, v súčasnosti

* Mgr. Lukáš Lapšanský, PhD., Ústav štátu a práva SAV. E-mail: lapsansky@hotmail.com.

bakalárskej aj diplomovej práce a prípadne aj dizertačnej práce) sme totiž v situácii, keď na väčšine právnických fakúlt dlhodobo chýba kedysi povinný predmet diplomového seminára alebo jeho obdoby a keď študenti často ignorujú osobné konzultácie, ako aj dobre mienené rady školiteľa. Autori učebnice *Metodológia vedeckej práce* (využitej najmä pre výučbu povinného predmetu na Právnickej fakulte TU v Trnave s totožným názvom), s podtitulom naplnenia potrieb právnického štúdia, úvodom apelujú na primárnu cieľovú skupinu čitateľov – študentov právnických fakúlt, prahnúcich po skutočnom poznaní stojacom na priblížení sa objektívnej pravde, a tým tematizujú hlavný cieľ vydanej učebnice. Učebný text má preto zreteľnú ambíciu nanovo obhájiť opodstatnenosť záverečnej práce v akademickom štúdiu a iste si, verím, nájde svojich percipientov.

Po obsahovej stránke sprostredkúva teoretické základy vedeckej práce, metodológie aj praktickej metodiky predovšetkým pre študijné potreby akademickej právnickej obce, no tiež i širokej laickej verejnosti. Objasňuje základné pravidlá racionálne postupu v právnom (ale aj všeobecne spoločenskovednom) myslení, uvažovaní a písomnej prezentácii. A hoci paradoxne spoločenskovedné disciplíny spolu s právnom vedou v zmysle ich zaradenia medzi idiografické vedy predkladajú relativistické úsudky, tvrdenia, súdy či vedecké poznatky, ktoré sa zároveň tak isto relativisticky vysvetľujú (explanujú) ale aj predvídajú (predikujú), predsa však stoja na racionálnom uvažovaní, ku ktorým sa každý vedec (aj študent) musí dopracovať po metodologicky a metodicky odôvodnenej a teda snád tej správnej ceste. Anotovaná publikácia sa opiera o stáročiami verifikovanú skutočnosť, že len na stabilnej, správne pochopenej a systematickým skúmaním získanej teoretickej sume vedomostí možno budovať kvalitné vzdelanie a úspešnú prax. Zdôrazňuje pritom dobre známu skutočnosť, že právo sa síce snaží o istú generalizáciu a preskripciu správania sa spoločnosti aj jednotlivca (pri odhaľovaní ich kauzality bytia a behaviorality), ktorá má svoje východisko v právnej norme (a to nielen zákonnej), nakoniec však nevyhnutne verifikuje a (po)odhaľuje len jej/jeho individuálne motívy, zámery a ciele, a tieto v súdnej či prípadne inej právnej praxi aj všeobecne logicky a hodnotovo neutrálne vyhodnocuje, pričom prirodzene vychádza z postmoderného chápania interpretácie tak použitých právnych noriem ako aj subsumovania každého ľudského správania sa (právom dovoleného aj zakázaného) pod ne (v tzv. subsumpčnom sylogizme). O uvedený cieľ sa právna veda aj prax vždy usilovala a usiluje, a o to isté sa musí študent práva zaujímať už pri tvorbe vlastnej záverečnej práce, nech už je tematické zameranie jeho práce akékoľvek. Učebný text podporuje schopnosť vedecky, pre potreby všestrannej právnej praxe, ergo právne aj právnicky myslieť a hlavne písať, čím sa otvárajú aplikačné možnosti uvedeného učebného textu i mimo akademického štúdia.

Text je rozdelený na tri nosné kapitoly: I. Základy vedeckej propedeutiky, II. Základy právnického myslenia a III. Konkretizácia zásad tvorby záverečných prác (s dôrazom na dodržanie zásad podľa zaužívanej praxe na Právnickej fakulte TU v Trnave, respektíve Smernice rektora Trnavskej univerzity). Upozorňujem, že III. kapitola nie je autormi numerovaná, a javí sa ako príloha k prvým dvom metodologickým statiam. Záver tvorí základný terminologický slovník a na odľahčenie niekoľko citátov z pedagogickej praxe uvedených autorov pri školiteľstve záverečných prác.

K všeobecnej charakteristike ešte možno uviesť, že osobitou a jedinečnou robí učebnicu najmä jej konkrétny, populárno-vedecký rozmer, koncipovaný ako priamy edukatívny návod pri písaní záverečných prác. Jedným z príkladov je na stranách 85–93 výklad štruktúry argumentu na základe argumentačného stromu, využitého pri explanácii jedného z rozhodnutí Najvyššieho súdu I. Československej republiky. Ak sa autori prípadne pre budúcnosť rozhodnú pre 2. vydanie a širší ponor do témy, možno sa dočkáme aj kvalitnej učebnice metodologického úvodu do právnej vedy (pozri príkladne *Melzer, Holländer*).

Vyslovujem však jedno negatívum a tým je malý formát učebného textu (odporúčam aspoň B-formát a širšie riadkovanie), čím sa textácia prehusťuje a predložený obsah po formálnej stránke už nespĺňa kritéria učebného textu alebo drobnej a nenáročnej príručky, čím sa znižuje samotný pôžitok a komfort z čítania a dehonestuie i snaha autorov. Vhodnejším sa mi tiež zdá prehľadnejšie a výraznejšie členenie jednotlivých podkapitol, oddeliť teoretické východisko od názorného príkladu. Je to však už častý úkaz v práci našich vydavateľstiev.

Autori v prvej kapitole približujú pojem vedy a to všeobecne i konkrétne pre právnu vedu, jej vývoj, klasifikáciu a systematiku. Do popredia ďalej stavajú samotnú vedeckú prácu, zdôrazňujúc jej kritériá a základné pojmy. Osobitná pozornosť je venovaná vedeckým metódam: dedukcii a aristotelovskému subsumpčnému sylogizmu, indukcií s jej názornou ilustráciou na konkrétnych súdnych rozhodnutiach, abdukcií ilustrovanej na vyfabulovanej trestnej kauze, analýze (faktickej i právnej), komparácii a syntéze, nevyhnutnej najmä pre záver záverečnej práce. V súvislosti s metódou analýzy autori upriamujú pozornosť študenta na to, aby analýza bola prvou voľbou spomedzi metód, ktoré použije, lebo ujasnením si predmetu skúmania a toho, čo pod tento predmet skúmania subsumuje, je kľúčové pre neho i záverečnú prácu. Prvú kapitolu uzatvárajú náčrtom o osobitostiach vedeckého výskumu v spoločenských a právnych vedách (pozitivistická a naturalistická paradigma, *emic and etic approach*).

Druhá kapitola pojednáva o základoch právneho myslenia, ktoré si študenti majú osvojovať už od prvých ročníkov štúdia. Koncepcia samotnej kapitoly je totiž postavená na jeho troch základných pilieroch (deskribovaných v následných podkapitolách). Prvým je formálna logika a z nej vychádzajúca aj odchyľujúca sa logika právna. Druhým sa stala argumentácia, s dôrazom na argumentačný proces v práve, jeho príznačnú významovú otvorenosť a typické právne argumenty (v krátkosti predstavené na záver 3. podkapitoly). A tretím je hermeneutika so zameraním sa na právnu interpretáciu. Tu autori podávajú názorné ukážky prístupov k výkladu právneho textu a poukazujú na možnosti a limity právneho jazyka (predovšetkým jeho interpretačnú otvorenosť), základnú interpretáciu prostredníctvom gramatiky a problematiku sémantických nejasností a medzier v právnom texte. Podstatné interpretačné pravidlá následne deklarovali na praktických ukážkach z odborov občianskeho a trestného práva, s ktorými sú študenti v priebehu štúdia najčastejšie konfrontovaní, a ktoré tvoria kardinálne právne odvetvia nášho právneho poriadku. Odpovede na položené otázky prinášajú predstavením právnych argumentov *a simili*, *a fortiori*, *a contrario* a *ad absurdum* i s doložením príkladných normatívnych textov.

Autori ďalej v III. kapitole (hoci v učebnom texte priamo neoznačenej) skonkretizovali zásady tvorby záverečných prác na právnických fakultách a definovali požiadavky na jednotlivé druhy záverečných prác (od bakalárskej po dizertačnú prácu). Opísali odporúčaný postup, predstavili formálne náležitosti a poskytli viaceré príklady vhodných formulácií jednotlivých častí záverečnej práce. Neopomenuli ani problematiku citovania a odkazovania prameňov, literatúry a judikatúry na konkrétnych príkladoch vhodného a nevhodného postupu pri citovaní. Študentovi tak ponúkli praktický návod, ako proces tvorby a obhajoby záverečnej práce doviesť do zdarného konca pred skúšobnou komisiou.

Záverom možno povedať, že predmetná učebnica metodológie vedeckej práce, ktorá, ako zdôrazňujeme, je prvotinou v slovenskom akademickom právnickom prostredí, je predstavená v dostatočne logicky konštruovanej obsahovej štruktúre, ktorá iste privedie čitateľov (potenciálnych či reálnych študentov práva, ale nielen ich) od všeobecnej teórie ku konkrétnym praktickým záverom. Má preto iste nielen teoretizujúci univerzálny charakter, ale aj významný praktický potenciál skutočne jednoducho a účelne napísanej príručky. Napokon aj poznámky pod čiarou majú explanačný a edukatívny charakter a odrážajú kvalitnú a rutinne zvládnutú editorskú prácu autorského kolektívu profesionálnych vedcov a pedagógov

Trnavskej právnickej fakulty s početnou domácou a zahraničnou literatúrou a prameňmi. Záverečná kapitola uľahčuje orientáciu v pojmovom aparáte, ako aj prácu so súvisiacim interným predpisom na Právnickej fakulte TU v Trnave o koncipovaní záverečných prác.

Ešte jedna poznámka na záver. V texte publikácie cítiť vplyv západoeurópskej filozofie, ktorá je predstavená ako prameň vedy, z pohľadu všeobecných, metafyzických otázok, ktoré si v minulosti kládla a dodnes kladie a odpovedí na ne. Týmto širším, všeobecným, kritickým, racionálne logickým a tradicionalistickým prístupom v európskej vede si študenti väčšmi uvedomia, aké dôležité je na začiatku práce položiť si dobrú (výskumnú) otázku a hľadať v záverečnej práci na ne a predovšetkým argumenty na tieto odpovede, čo opätovne prispieva k prvotnému predpokladu a cieľu každej záverečnej písomnej práce (ale aj vedeckého výskumu ako takého) logickosti a verifikovateľnosti (respektíve falzifikovateľnosti) každej tvrdenej skutočnosti. Istý filozofický prístup môže miestami zvyšovať náročnosť textu, avšak ak aj študent (čitateľ) nadobudne dojem „predimenzovanosti“ textu, po jeho prečítaní mu iste aj vďaka zvýrazneným textom neunikne hlavná myšlienka danej (pod)kapitoly.

K vyššie uvedenej anotácii o najnovšom učebnom počíne Katedry dejín práva na Právnickej fakulte TU v Trnave napokon dodávam vreľé želanie, aby predmetná publikácia sa stala prínosnou pre hlavné cieľové skupiny – študentov a vyučujúcich na právnických fakultách na Slovensku, ako aj pre všetkých záujemcov o vzdelávanie ako také a jeho efektívnu edukáciu. Uvedená snaha autorov o optimalizáciu teoretických vedomostí v maximálnej možnej miere v praktickom uplatnení vo vysokoškolskom štúdiu či samotnej právnej praxi sa vždy vysoko cení a iste sa stane eventuálnym modelom jedného z adekvátnych postupov pri koncipovaní nielen záverečných, ale aj akýchkoľvek právnických diel, či samotnej každodennej juristickej praxe, ktorá sa dnes neraz už koncentruje na strohý, formalizovaný, písomný administratívny proces a štýl.

Adriana Švecová*

* Doc. JUDr. PhDr. Adriana Švecová, PhD., Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave. E-mail: adriana.svecova@truni.sk.